

הורז השבת

הוד התורה

יו"ל ע"י ארגון
"הוד התורה"
ר' יוחנן בן זכאי 54 אלעד
טל' 052-7184951

677

התשע"ג

וארא

כתובת המערכת

תחם סופר 6/1
מודיעין עילית

פקס 057-7961563
torani100@gmail.com

ניתן לקבל העלון באימייל

הדלקת נרות 16:24

מוצאי שבת 17:34

מוצ"ש ר"ת 18:07

הזמנים לפי אופק אלעד

שמרו על קדושת העלון

מי מפקפק?

אסור לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה

לפרעה ועמו כיצד הוא מנהיג את עולמו בשתי השרביטים בו זמנית, כאשר עם ישראל הוא מתנהג ברחמים עצומים - ואילו עם המצריים הוא נוהג בדקדוק הדין, ולמען חידוד הדברים נציין שתי דוגמאות עסיסיות:

דוגמא ראשונה: במכת דם המצריים פגשו רק דם בכל מקום, וגם כאשר לקחו יוסף ויוסף כוס משותפת והחזיקו בה ביחד ומזגו לתוכה מי עדן ושניהם הכניסו לכוס הזו שתי קשיות מאותה חברה והחלו לשתות מהקש, ולמרות זאת קרה הלא יאומן! ליוסף זרם בקשית מים מתוקים כמוהו, ואילו ליוסף זרם בקש דם משובח עשיר בפלומה ותאים והורמונים (שמות רב ט"ז).

דוגמא נוספת: במכת חושך בורא עולם העניק למצריים 'חושך רוחני' שקיים בגיהינום (תנחומא בא ב) שניתן למשש אותו ביד - עד כדי כך ששלושה ימים המצריים לא יכלו לנוע מחמת שהחושך הקיף אותם כמו יציקת בטון ונעל אותם באותה תנוחה, ובו זמנית 'באותו מטר מרובע' (רשב"ם י" כ"א) הבורא הזרים לעם ישראל אור גדול הלא הוא 'האור הגנוני' שניתן לראות באמצעותו מקצה העלם ועד קצהו השני, אור זך ורוחני שניתן לראות באמצעותו גם דרך קירות ודלתות סגורות (מאור ושמש שמות י" כ"א), האור הזה הקיף אותם וליווה אותם ביום וגם בלילה (כ"ל יקר שמות י" כ"א), וכאשר יהודי היה מגיע לבית מצרי ומדבר איתו - המצרי היה רואה את 'בעות האור' על ידו, וה' עשה זאת כדי שהמצרי יראה איך באותם רגעים שהוא נמצא בחושך הכי נורא, היהודים שרויים באור הכי גדול (משנת רבי אליעזר פרשה י"ט על מכת חושך).

ההנהגה הכפולה הזו חזרה בעקביות בכל עשרת המכות והתעצמה בקריעת ים סוף, כאשר עם ישראל קיבל ניסים שלא ניתן לתפוס ולעכל - **ובו זמנית** פרעה ועמו קיבלו את ההיפך, וכל העולם ראה וחוזה עין בעין כיצד ה' נוהג עם בני ישראל במידת הרחמים ובו זמנית הוא נוהג עם המצריים במידת הדין, וכולם הודו ש'ה' הוא האלוקים - ולא מדובר בשתי רשויות חלילה, טענה מטושטשת שטען פרעה בתחילה.

לאחר שהבנו את המסר הזה שהוא מיסודי הדת והאמונה, נתעמק רגע בשיעור הראשון שה' העביר לפרעה ועמו שנחקק בתורה בשם מכת 'דם', שיעור שהמסר שלו אמור להחזיק אותנו בתקופת הגלות הקשה בה אנו שרויים, כאשר אלילים וקשקושים מככבים סביבנו ומשדרים עוצמה מדומה של כוח ושלטון - ויצר הרע מנסה לבלבל אותנו באמצעותם, ובמכת דם נמצא החיסון והחזיקו מפני הנגע והפגע הזה. מה כוונת המשורר והסופר?

בטרם נדוש ונלוש בגופם של דברים, נעלה רגע לבמה הקדמה קצרה:

לימדונו חכמנו ז"ל שמידת 'הליצנות' מגונה ומאוסה עד מאוד והלוקה בה ערונו גדול מנשוא (נניין שערי תשובה חלק ג אותיות קעד - קעז), אך מצד שני לימדונו חכמנו שלכל מידה יש גם 'פאן חיובי' וגדר של מצווה ועבודת ה' קדושה, ובאמת ליצנות מאלילים ועבודה זרה ותרבות זרה וכפירה - זה מותר ואף ראוי, שהרי זה מגביר אצל האדם את הידיעה שה' הוא האלוקים והשאר זה הבלים וקשקושים מדומים.

ומחמת זאת, אל ירע בעיני הקוראים המתוקים אם נכתוש בדברינו אלילים מסוימים ונעשה מהם היתול וצחוק וזלזול עמוק, בהתאם לפסיקה הקדושה 'כל ליצנות אסורה - חוץ מליצנות של עבודה זרה' (מגילה כ"ה ע"ב).

לאחר הקדמה זו אנו יוצאים לדרך, נא להדק חגורתו. ובכן, משה רבנו עטרת ראשנו מגיע לפרעה ועמו ומגלה להם שאם הם לא ישחררו את עם ישראל - סופם שהם יקבלו מהבורא עונש בשם 'מכת דם', אך המצריים צחקו וגיחכו ולא התרגשו מהתחזית הקודרת.

הם הרי עבדו והשתחו לילאור האביר במשך מאות שנים ובטחו בכוחו הרב ועוצמתו הכבירה, והם לא האמינו שמישהו יכול לפגוע באליל הגדול והמכובד שלהם. אך כאשר הגיעה מכת דם הנפלאה - המציאות טפחה על פניהם והאליל שלהם לקה, וכדי לעשות לכל העסק 'פירסומי ניסא', בורא עולם נתן למצריים על הדרך גם טיפ קטן. 'וְהָדָגָה אֲשֶׁר בְּיָאֵר מֵתָהּ, וַיִּבְאֵשׁ הַיָּאֵר' (וי"ב"א). הרחתם פעם דג מת שהשמש קפחה עליו שבוע? נכון מדובר בריח שלא נסבל ממרחק רב? דעו לכם שבמצריים ה' הפך את היאור לים וכל הדגים שבו מתו והסריחו והשמש קפחה על היאור שבעו שלם, והריח הנפלא התפרס והתפרסם בכל מצרים. שהרי היאור היה מקום מרכזי במצרים וממנו עשו שלוחות ונתיבים 'לכל מקום' כדי לספק מים לכל המדינה. וכאשר היאור הסריח עם כל שלוחותיו, הריח הנורא והחגיגה הלא נעימה הגיעו לכל חור ופינה.

וכל זאת למה? מדוע ה' עשה שכל מצרים תסריח?

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה אֲמַר אֶל אֶהֱרֹן קַח מִסֵּךְ וְנִטָּה יָדָךְ עַל מִימֵי מִצְרָיִם... וְהָיָה דָם בְּכָל אֶרֶץ מִצְרָיִם... וְהָדָגָה אֲשֶׁר בְּיָאֵר מֵתָהּ וַיִּבְאֵשׁ הַיָּאֵר (שמות ז' י"ט - כ"א).

בפרשת השבוע מתחילה החגיגה הגדולה במצרים, כאשר בורא עולם נותן למצריים עשר של מכות ומאלץ אותם להודות שהעולם אינו הפקר ויש מנהיג לבירה ויש דין ויש משפט וגם תליין, ומי שחורג וחורק מרצון הבורא וכופר במלך העולם - דרכו תצנח ולא תצלח, ובסופו של דבר הוא יכריז בעל כורחו קבל עם ועולם את המשפט הקדוש ה' הוא האלוקים (דברים ד' ל"ט).

מה פירוש המילים ה' הוא האלוקים? חכמנו ז"ל גילו לנו שבורא עולם מנהיג את עולמו בשתי דרכים.

דרך אחת נקראת 'רחמים'... כמו אבא רחמן העוֹטף את בנו בחום ואהבה ודואג לכל זכריו במסירות נפלאה, ומרעיף עליו טובה וברכה באופן מיידי ובשלמות. וכשם שרחמי האב אינם מושפעים מנתוני השטח והרע מורעפים על הבן האהוב בכל המצבים, כך גם רחמי ה' מורעפים עלינו עד אין קץ והוא משפיע לנו טובה וברכה - גם אם זה לא מגיע לנו על פי הדין, שהרי אין גבול לרחמיו.

מצד שני פעמים שהבורא מנהיג את הבריות בדרך **שנקראת 'דין'...** כמו מלך ושופט - ולא כמו אבא. באותם זמנים בורא עולם בודק ובוחר את נתוני השטח ומצב הכרטסת של האדם בשמים, ועל פי זה הוא קוצב לאדם את המינון והשפע בדיוק כפי מה שמגיעו על פי 'הדין', לא יותר ולא פחות. ואם חלילה באותו מתברר שעל פי הדין מגיע לאדם 'יצרות בצרורות' ולא יסל ישועות וברכות, אזי זה מה שהוא יקבל, בבחינת ייקוב הדין את ההר.

אלא שמלך המלכים העניק לנו מתנה נפלאה ונתן לנו לבחור כיצד תהיה הנהגתו עימנו, האם במסלול שנקרא 'דין' כמלך ושופט - או בדרך 'רחמים' כאבא אוהב, והבחירה שלנו נקבעת על פי צורת התנהגות שלנו עם ה'. כיצד? אם האדם מפעיל רגש רב כלפי התורה והמצוות והוא מתרפק על הבורא וחפץ לעשות לו את פגות הנחת רוח בכל הכוח - **כמו בן החפץ לשמח את אביו**, אזי גם הבורא מתנהג עימו באותה מטבע ומרעיף עליו 'רחמי אב על בנים' ומעניק לו בתמידיות טובה וברכה וישועה והצלחה - גם אם פעמים אותו אדם מועד ורועד ומתנדנד ומתגמד ברוחניותו.

אך אם חלילה ונשות האדם קרים כלפי ה', אם האדם משתדל לעבוד את הבורא במידה במשקל ובמסורה **רק מה שצריך על פי הדין** - והוא לא מוכן להתאמץ מעבר לכך ולשמח את הבורא 'במתנת חנם' ולהוסיף בעבודת ה' כמות ואיכות ומסירות, אזי גם הבורא נוהג עימו באותה מטבע ומנהיג אותו על פי 'דין', ונותן לו בדיוק מה שמגיע לו - לא יותר ולא פחות.

כדי לסבר את האוזן נעלה לבמה את השאלה הבאה, שתעזור לנו בעזרת ה' לחדד את הדברים: לו יציר שמושיקו יגש לחנות אופניים ויכריז באוזני המוכר את המשפט המרגש הבא:

יש לי היום יום הולדת, ואני מבקש שתעניק לי אופניים לכבוד המאורע החגיגי! מה הסיכוי שהמוכר יצַע את משאלתו ויגשים לו את החלום והחזון? תלוי! אם מושיקו הוא הבן שלו, אזי הוא יחייך לעברו ויכריז לעברו 'החנות לפניך, תבחר כטוב בעיניך'. אך אם מושיקו הוא הילד של השכנים מהבניין ממול, אזי המוכר יודיע לו שהוא נותן אופניים רק למי שמשלם, והוא לא מחלק בחינם לכל דורש ומבקש.

הנמשל ברור. אם יש לאדם עם בוראו קשר של אבא ובן, אזי ההנהגה איתו היא 'רחמים בלי גבול'. אך אם הקשר שלו אינו כזה כובש ולוהט, אזי הוא מקבל 'בהתאם למה שהוא משלם'. נכון שזה הגיון נלא וצדק מוחלט! ובמשפט ה' הוא האלוקים אנו מצהירים אמונים ומכריזים ומודים ששתי הנהגות הללו [ה' - רחמים אלוקים - דין] הם של מלך אחד בלבד הלא הוא בורא עולם, הנהגות שמתחלפות בהתאם למה שמגיע לנו, וכלל לא מדובר בשתי רשויות חלילה.

פרט ההשקפה החדה והבוררה הזו פרעה לא רצה להפנים. ואתה ידע והודה שיש אלוקים [מידת הדין] אך הוא לא סרב להפנים שיש ה' [נהגות רחמים], ובעצם הבורא מנהיג את העולם בו זמנית בשתי השרביטים הללו - כל אחד בהתאם למה שמגיע לו (רשב"ן שמות ה' ג).

משום כך בורא עולם עשה לו בית ספר באמונה והעביר לו קורס מזורז שהיה מורכב מעשרה שיעורים - המכונים 'עשרת המכות', ובקורס הזה ה' הראה

העלון מוקדש לע"נ הלה בת שמחה ת.נ.צ.ב.ה.

